

s preteklostjo kot del samoperiferizacije se kaže tudi na ravni znanosti. Nekdaj so se zahodni avtorji v regijo prihajali učiti o kritični teoriji, sedaj pa avtorji znotraj regije nekritično prevzemajo/-mo teorije, ki so bile oblikovane v centru za vodenje odnosov z obrobjem. Jugoslavije seveda ni več, vendar to ne pomeni, da morajo/-mo pojugoslovanske države ostati "Zahodni Balkan".

Alenka KRAŠOVEC
Fakulteta za družbene vede
Univerze v Ljubljani

William P. Cross (ur.),
Richard S. Katz (ur.)
**The Challenges of Intra-Party
Democracy**
Oxford University Press, Oxford
2013, 209 strani, 50,00 €
(ISBN 978-0-19-966187-9)

V predstavniških demokracijah lahko že nekaj desetletij sledimo razpravam o demokraciji, pri čemer je poudarek v razpravah praviloma na vprašanju demokracije kot koncepta ali pa kot sistema. V okoliščinah upadanja zaupanja v politične stranke, dalj časa trajajočega upadanja članstva v strankah in celo prevpraševanja o strankah kot glavnih oziroma (ne)pogrešljivih akterkah razvitih demokratičnih predstavniških sistemov se je vedno pogosteje začelo postavljati tudi vprašanje demokracije v strankah. Vprašanje nezadovoljive ravni znotrajstrankarske demokracije je bilo večkrat izpostavljeno celo kot

glavni razlog za prej omenjene težave strank, na drugi strani pa je večja stopnja demokracije v strankah izpostavljena kot zdravilo, ki lahko odpravi te težave. V takih okoliščinah je postalo vprašanje znotrajstrankarske demokracije zelo pomembno tako za znanstvenike kot tudi politike.

Ob tem se postavlja osnovno vprašanje, ali naj bi bile/bi morale biti stranke kot glavne akterke in varuhinje modernih predstavniških demokracij tudi same notranje demokratične. Čeprav mnogi znanstveniki temu pritrjujejo in so različne nadnacionalne organizacije v zadnjem desetletju postale velike zagovornice večje stopnje znotrajstrankarske demokracije, urednika knjige *The Challenges of Intra-Party Democracy* v uvodu (str. 5) izpostavita znano Sartorijevo mnenje, da demokracija na sistemski ravni ni preprosto seštevek več manjših demokracij. V okoliščinah prevladujočega mnenja, da lahko stranke težave, s katerimi se soočajo same oziroma s katerimi se soočajo demokracije, preprosto odpravijo s povečevanjem znotrajstrankarske demokracije, knjiga *The Challenges of Intra-Party Democracy* odpira tudi vprašanja različnih posledic povečevanja notranje demokracije v strankah za delovanje demokracije na sistemski ravni. Ob pogosto izpostavljeni nujnosti povečevanja znotrajstrankarske demokracije pa avtorji izpostavljajo zlasti problematiko povečevanja napetosti med zagotavljanem dveh ključnih demokratičnih prvin – participacije in predstavnosti.

Urednika knjige sta uspela k

sodelovanju privabiti najbolj cenjene raziskovalce različnih vidikov znotrajstrankarske demokracije, ki so v devetih poglavjih izpostavili nekatera najpomembnejša in tudi najpogostejša področja preučevanja znotrajstrankarske demokracije (vprašanje volitev predsednika stranke, selekcije kandidatov za nastop na volitvah ter oblikovanja politik stranke) kot tudi druga, včasih celo popolnoma prezrta področja. Kljub nekaterim razlikam v pristopu k posameznim poglavjem knjige lahko ugotovimo, da so vsa poglavja dobro konceptualno in teoretično podprta, v podporo različnim razmislekom pa ponujajo tudi veliko empiričnih podatkov – tako iz evropskih kot tudi iz severnoameriških držav.

Po uvodnem poglavju urednikov, ki predstavita namen knjige ter glavna vprašanja, ki jih bodo avtorji v poglavjih, osredotočenih na različna področja, zasledovali, prispevek Kennetha Cartyja odpira vprašanje, ali so bile stranke sploh izvorno zamišljene kot notranje demokratične organizacije ali pa je ta ideal povezan z razvojem enega zgodovinskega modela strank, tj. z množičnimi strankami, ki pa dandanes skoraj ne obstaja več. Ingrid van Biezen in Daniela Romee Piccio na podlagi opravljene mednarodno-primerjalne analize prikažeta, kako obsežna je regulacija strank in njihovega delovanja. Izkaže se, da kljub naraščajočemu trendu regulacije delovanja strank področja, povezana z vprašanji notranje demokracije, praviloma ostajajo neurejena ali pa so regulirana le ohlapno. Richard

S. Katz se posveti problematiki upadanja članstva v strankah in vprašanju, ali lahko večje opolnomočenje članov v nekaterih znotrajstrankarskih procesih zaustavi, mogoče celo preobrne trend upadanja članstva v razvitih modernih predstavniških demokracijah. Na podlagi obširne analize ugotovi, da upadanje članstva ni (zgolj) krivda strank samih, ampak predvsem posledica sprememb v družbenem okolju. Katz je tako prepričan, da podeljevanje večje moči članom v raznih znotrajstrankarskih procesih ne bo moglo obrniti trenda upada članstva, bodo pa procesi povečevanja opolnomočenja članov po njegovem prepričanju odprli še nekatere druge, nove dileme. Lisa Young se ukvarja z vprašanji, kaj člani strank le-tem pomenijo, kako članstvo razume in zlasti kakšne posledice povzroča popularno brisanje mej med člani in podporniki strank za koncept in prihodnost članstva v strankah. Sarah Childs izpostavi paradoks, da zagotavljanje enakopravnosti žensk v strankah in njihovo opolnomočenje na eni strani ter večje stopnje znotrajstrankarske demokracije na drugi lahko prinesejo medsebojno nasprotno rezultate. Tako se vpraša, kako z vidika predstavnštva in participacije ovrednotiti položaj, ko visoka stopnja znotrajstrankarske demokracije (članske volitve) v procesu selekcije kandidatov za nastop na volitvah v strankah povzroči zelo neenakopravne rezultate (člani strank izberejo le moške kandidate). Zato poudari, da v modernih predstavniških demokracijah ni moč zasledovati le enega

cilja (npr. večje moči članov strank), zlasti pa ne, ko ta škoduje nekaterim drugim ciljem modernih predstavniških demokracij (npr. zagotavljanje skupinskega vidika predstavnštva). Poglavja, ki so jih napisali William P. Cross, Anika Gauja in Gideon Rahat, pokrivajo procese, tradicionalno povezane z vprašanjem znotrajstrankarske demokracije – selekcija voditeljev strank, selekcija kandidatov za nastop na volitvah in oblikovanje politik strank. Vsak od avtorjev opredeli te procese, prikaže njihov razvoj in spremembe v različnih državah, izpostavijo pa tudi kar nekaj pomislekov in zadržanosti do vedno večjega vključevanja članov v te procese. Ugotovijo tudi, da se radikalnejše spremembe v pogledu zagotavljanja večje znotrajstrankarske demokracije na omenjenih področjih praviloma zgodijo po večjih šokih, zlasti volilnih porazih strank. To kaže, da so spremembe na teh področjih v strankah videne v veliki meri kot (zgolj) nekakšni protikrizni ukrepi, za katere je včasih značilno, da ne vsebujejo nujno tudi strateških ali pa dolgoročnih razmislekov. Susan E. Scarrow v svojem prispevku odpira zanimivo vprašanje finančnih stroškov povečevanja znotrajstrankarske demokracije ter s tem povezanih pasti zasledovanja tega ideala.

Po obravnavi različnih zornih

kotov znotrajstrankarske demokracije ter tudi neželenih ali nenačrtovanih posledic povečanja le-te se tako postavi vprašanje, ali je rešitev za raznovrstne tegobe modernih predstavniških demokracij res preprosto le zagotavljanje več znotrajstrankarske demokracije ali pa ta prinaša tudi veliko (novih) dilem. Eno od njih v zaključnem poglavju knjige izpostavlja urednika – to je dilema, ki je v razpravah o znotrajstrankarski demokraciji pogosto spregledana, so se je pa (ne)posredno dotikali vsi avtorji vsebinsko sicer raznovrstnih poglavij knjige *The Challenges of Intra-Party Democracy*, in sicer: ali je pri problematiki znotrajstrankarske demokracije pomemben predvsem proces ali rezultat? Je pomembnejše zagotavljati, da so odločitve v strankah sprejete v demokratičnem procesu, ali pa je pomembnejše, da rezultati procesov izpolnjujejo demokratične ideale oziroma norme? Knjiga *The Challenges of Intra-Party Democracy* v tem pogledu ponudi veliko teoretično argumentiranih in empirično podprtih odgovorov, ki pa niso niti dokončni niti enoznačni. In natanko to so avtorji v začetku knjige tudi obljubili in s tem knjigo naredili za privlačno bralno izbiro širšemu krogu zainteresirane javnosti tako v akademskih kot tudi bolj praktično usmerjenih segmentih družbe in politike.